

KINNITATUD
SA VIKP juhatuse liikme
18. juuli 2022 käskkirjaga nr 6



SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni muuseumi kogumispoliitika

Sisukord

1. Kogude poliitika eesmärk	3
2. Muuseumi koostöövõrgustik.....	3
3. Kogumispõhimõtted	4
3.1 Kogumise eesmärk	4
3.2 Kogude poliitika alusdokumendid.....	4
3.3 Teiste sarnaste lähipiirkonnas tegutsevate muuseumide kogude lühianalüüs	4
3.4 Muuseumikogu täiendamise üldpõhimõtted.....	5
3.5 Muuseumikogu hetkeseis ja täiendamise vajadused.....	6
3.6 Muuseumikogu täiendamine	7
3.7 Museaalide väljaarvamine ja hoiule võetud eseme tagastamine	7
4. Kogud ja nende kasutamine	7
4.1 Muuseumikogu kasutamine	7
4.2 Ruumid ja säilitustingimused	7
4.3. Turvalisus	7

Sissejuhatus

SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon (SA VIKP) on eraõiguslik-juriidiline isik, mis on loodud vara valitsemiseks ja kasutamiseks põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks Valga Linnavolikogu 13.06.2008 otsusega nr 40, asukohaga Valga linnas.

Põhikirja järgi on SA VIKP eesmärgiks pakkuda Valga linnas isamaalise kasvatuse, kaitsetahte arendamise ja noorsootöö korraldamist ning ajaloopärandi säilitamist ja tutvustamist koostöös erinevate ametkondade ja kohalike omavalitsustega. SA VIKP on ainulaadne seetõttu, et sihtasutus kogub, säilitab, uurib, eksponeerib ja tutvustab Eesti riigi kõiki jõustruktuure puudutavat ainet. Kogutud materjale kasutatakse teaduslikel ja hariduslikel eesmärkidel aidates nii hoida ühiskonna turvatunnet ning andes oma panuse kaitsetahte suurenemisse. Esitlustegevusse mitmesugustel sündmustel ja püsiekspositsioonis kaasatakse piiriüleselt mitmed jõustruktuuride ametkonnad Lätist.

SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon sai alguse 29.09.2000. Piirivalve ohvitseride eestvedamisel loodi koostöös teiste Lõuna - Eesti jõustruktuuride esindajatega püsinäitus „Lõuna-Eesti Ühistöö“. See ettevõtmine pälvis aasta hiljem kõrge riikliku tunnustuse, mis andis indu tegevuse laiendamiseks. Aga ta kasvas kiirelt ka nii mahukaks, et 2008. aasta kevadel tuli mõelda juriidilisele legaliseerimisele ja iseseisvumisele. Nii sündiski 02.07.2008 Valga notari kinnitatuna SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon. Muuseum alustas tööd ajaloolises militaarlinnakus alguses kahes hoones ja kasvas hiljem kogu endise sõjaväelinnaku haldajaks oma põhikirjaliste eesmärkide täideviimiseks.

1. Kogude poliitika eesmärk

SA VIKP kogude poliitika eesmärk on muuseumikogude läbimõeldud arendamine vastavalt põhikirjale ja kehtivale arengukavale. Kogude poliitika on raamdokument, mis määrab muuseumikogu arengu ja reguleerib kogu moodustamist, säilitamist ja kasutamist. Kogude poliitikat ajakohastatakse vastavalt vajadusele.

2. Muuseumi koostöövõrgustik

SA VIKP koostööpartnerid on : Kaitseministeerium, Siseministeerium, Justiitsministeerium, Kultuuriministeerium, Muinsuskaitseamet, Eesti Kaitsevägi, Kaitseliit, Sisekaitseakadeemia, KAPO, PPA, Päästeamet, Vabariiklik Demineerimiskeskus, Tartu Vangla, Kaitseväge Akadeemia, KRA, Eesti Piirivalve Ohvitseride Kogu, Eesti Eruohvitseride Kogu, Eesti Reservohvitseride Kogu, Lõunapiiri Ohvitseride Kogu, Eesti Endiste Metsavendade Liit, Eesti Sõjahaudade Hoolde Liit, Julius Kuperjanovi Selts, Muinsuskaitse Selts, Eesti Akadeemiline Sõjaajalooselts, MTÜ Cesis

Battlefield, Eesti NATO Ühing, Eesti Sõjamuuseum, ESAP, Valga Muuseum, Läti Sõjamuuseum, represseeritute ühendused. SA VIKP poolt korraldatava iga-aastase militaarajaloo festivali korraldamisel ja läbiviimisel on toimiv koostöö sõjaajaloo klubidega Eestist, Lätist, Leedust ja teistest riikidest.

3. Kogumispõhimõtted

3.1 Kogumise eesmärk

Muuseumi ülesandeks on ajalooväärtusega materjalide välja selgitamine, kogude täiendamine ja mitmekesistamine ning muuseumis arvele võetud museaalide säilitamine, konserveerimine ja restaureerimine. Selle saavutamiseks toimub muuseumikogu täiendamine selgete kogumispõhimõtete alusel ja kaasates meie koostööpartnereid. Kogumise eesmärk on toetada Eesti sõjaajaloo, riigikaitse ja siseturvalisuse ajaloo ning tänapäeva tegemiste jäädvustamist ja eksponeerimist nii muuseumis kui ka väljaspool muuseumi ja selle uurimist.

3.2 Kogude poliitika alusdokumendid

SA VIKP kogude poliitika lähtub muuseumi missioonist, juhindub Muuseumiseadusest § 5, SA VIKP kehtivast arengukavast ja väljakujunenud headest tavadest.

3.3 Teiste sarnaste lähipiirkonnas tegutsevate muuseumide kogude lühianalüüs

SA VIKP teeb koostööd teiste muuseumide ja partnerasutustega, toetab ühiseid algatusi, laenab museaale teistele muuseumidele ja partnerasutustele näitusteks, haridustegevuseks ja sündmusteks ning osaleb ühistes ettevõtmistes. Ekspositsiooni täiendamiseks ja sündmuste ilmestamiseks laenab SA VIKP eksponaate ka ise teistelt muuseumidelt ja erakogudest.

Osalisi kattumisi kogude komplekteerimise osas on Kaitseväe Akadeemia muuseum (sõjaajalugu, relvad, teenetemärgid, vormid), Eesti Lennundusmuuseum (helikopter MI-8 ja lennukite detailid), Viljandi muuseum (sõjaajalooline materjal), Valga Muuseum (sõjaajalooline materjal s.h.Paju lahingu teema), Laidoneri muuseum (relvad, tehnika, vormid ja autasud osaliselt). Sõjaajalooga seotud esemeid on ka mõnes kohalikus erakogus.

3.4 Muuseumikogu täiendamise üldpõhimõtted

Muuseumikogu täiendamisel arvestatakse järgmisi põhimõtteid:

- SA VIKP kogub Eesti, eriti Lõuna Eesti sõjaajalooga seotud materjale ja tehnikat;
- SA VIKP kogub Eesti riigikaitse, sise- ja välisturvalisuse ajaloo ning tänapäeva tegevustega seotud materjale ning tehnikat;
- SA VIKP kogub Läti ja Soome sõjaajaloo ja siseturvalisuse valdkonna materjale, kui need on Eestiga seotud (Ladeswehri sõda, Põhja Pojad; JR 200 või ms);
- SA VIKP kogub materjale ning tehnikat teemal eesti mees tsaari-Vene ja nõukogude armees;
- SA VIKP kogub materjale ning tehnikat teemal Eesti kui NATO liikmesriik (missioonid, kriisikolled, kolmandate riikide toetamine jne);
- SA VIKP keeldub annetuse, kingituse, pärandi või tervikkogu arvele võtmisest, kui see ei vasta muuseumi põhimäärusele või kogude poliitikale;
- SA VIKP ei võta museaalina arvele annetust, kingitust või pärandit, kui selle üleandja esitab eritingimusi, mis on vastuolus muuseumi huvidega;
- SA VIKP ei võta arvele eset, mille säilitamiseks ja eksponeerimiseks puuduvad tingimused või eelarvelised võimalused;
- SA VIKP ei võta vastu esemeid, mis on väga kahjustunud ja mille restaureerimise võimalikkus on küsitav ning mille seisund võib kahjustada teisi hoidlas olevaid museaale;
- SA VIKP ei võta vastu esemeid, kui see on vastuolus relvaseadusega;
- SA VIKP ei võta museaalina arvele esemeid, mis on identsed või väga sarnased juba olemasolevate esemetega, välja arvatud juhul, kui ese on paremini säilinud või omab ajaloolist lisaväärtust. Sel juhul läheb kesisemate omadustega ese arvele abikogusse;
- SA VIKP selgitab oma võimaluste piires välja kultuuriväärtusega eseme päritolu, et vältida omaniku tahte vastaselt tema valdusest välja läinud või teisest riigist välja viidud eseme museaalina arvele võtmist;

3.5 Muuseumikogu hetkeseis ja täiendamise vajadused

Muuseumikogu hoiustamiseks kasutab SA VIKP ekspositsioonipinda muuseumimajas ja ruume muuseumi territooriumil asuvates teistes hoonetes. Suuremõõtmelist tehnikat eksponeeritakse muuseumi õuealal varikatuse all. Kogu territoorium on piiratud aiaga ja valvatav kaameratega. Tööaja lõppedes väravad suletakse elektroonselt. Nii muuseumi kui kontorihoone koos museaalide hoiuruumidega on elektroonilise valve all. Relvakogu eksponeerimine ja hoiustamine vastab nõuetele.

SA VIKP muuseumikogu koosneb neljast alakogust : Relvakogu, Esemekogu, Arhiivkogu ja Fotokogu.

RELVAKOGU: siia kuulub valik selliseid relvi, millega Eesti/Valgamaa mees võis sõdida I, II ms, Vabadussõjas, uuemast perioodist valik endise NSVL ja Venemaa ning NATO liikmesriikide relvi, Eesti Vabariigi politsei ja miilitsa ametirelvi.

ESEMEKOGU: väärtuslikumad on major F.Kurele annetatud autasud II ms ajast, kindralmajor A.Kurvitsa esemed, viimase PV ülema J.Pauli vorm, PV laskevõistluse auhinnad 1930 aastaist, NK Elva rühma lipp, kolonel Lüüsi aurahad 1930-ndatest aastatest.

ARHIIVKOGU: väga väärtuslikud on E.Kasaku mälestused, II ms aegsed saksa sõduriajakirjad ja dokumendid, Luftwaffe lenduri lennupäevik, lennukaart tegevuseks Norras II ms ajast jms., Valga PV piiripunktide aruanded piirijuhtumitest 1990 aastate algul Eesti-Läti piiril.

FOTOKOGU :väga väärtuslikud on Aare Reinsalule kuulunud fotod teenistusest piirivalves Narva tagusel piirihoonel Plüssa kordonis jm. Evald Svaigsnene ja Al.Saksale kuulunud fotod teenistusest piirivalves ja piirivalvurite elust Irboska kandi kordonites. Samuti NK Elva rühma fotod 1930 aastaist.

Kogude täiendamisel arvestatakse püsiekspositsiooni, ajutiste näituste aga ka uurimistöö vajadustega :

RELVAKOGU : Vabadussõda -Madsen kuulipilduja; II MS aegne Arsenali püstolkuulipilduja.

ESEMEKOGU : Eesti/Valgamaa mehe sõdurivarustus erinevate riikide vägede koosseisus sõdades ning relvastatud konfliktides. Jõustruktuurides lähiajaloos kasutatud varustus.

ARHIIVKOGU : erialakirjanduse unikaalsed köited.

FOTOKOGU : vaja on täiendada fotokogu originaalfotodega teemal Eesti / Valgamaa mees ajateenistuses tsaariarmees, I maailmasõja rinnetel, Vabadussõjas, nõukogude armees ajateenistuses sh õppustel, 3. jalaväerügement ja 2. soomusrongide rügement Valgas.

Kogude täiendamisel arvestatakse püsiekspositsiooni ja ajutiste näituste ning uurimistöö vajadustega.

3.6 Muuseumikogu täiendamine

Muuseumikogu täiendatakse ostude, annetuste ja kogumiskampaaniate teel ning jõustruktuuridelt mahakantavate kuid muuseumikogusse sobivate/vajalike esemetega.

3.7 Museaalide väljaarvamine ja hoiule võetud eseme tagastamine

Museaalide väljaarvamine kogust toimub muuseumiseaduses sätestatud korras (Muuseumiseadus §11, pärast MuISiga liitumist) ja Kultuuriministeeriumi poolt koostatud juhendis „Nõuandeid museaalide muuseumikogust väljaarvamise korraldamisel“ toodud põhimõtete järgi.

4. Kogud ja nende kasutamine

4.1 Muuseumikogu kasutamine

Uurijatel ja külastajatel on võimalik tutvuda SA VIKP kogudega eesti muuseumide andmebaasis MuIS. Põhjendatud huvi korral on võimalik esemeid etteteatamisega hoidlast välja tellida. Näitustele laenutatakse SA VIKP museaale sobivate turva- ja säilitustingimuste olemasolul.

4.2 Ruumid ja säilitustingimused

Ligipääs muuseumikogule ja selle kasutamine on kooskõlas säilitamise ja järelevalve vajadustega, et tagada museaalide pikaajaline säilimine.

4.3. Turvalisus

Muuseumi hoonetes ja territooriumil on ööpäevaringne elektroonne valve. Relvanäituse ruumid ja relvade hoidla on elektroonselt turvatud. Uurijad hoidlatesse ei pääse. Relvahoidla kontrollvisiidid, hooldustöödeks jm fikseeritakse igakordselt vastavas päevikus.